

Správa o vedeckovýskumnej činnosti UPJŠ LF za rok 2019

Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

1. Vedeckovýskumná kapacita a jej využitie na riešenie vedeckých projektov v roku 2019

V správe uviesť **zoznam len tých pracovníkov z Vášho pracoviska** podľa jednotlivých kategórií (len profesorov, docentov, odborných asistentov a vedeckých pracovníkov), **ktorí nie sú zapojení** do riešenia žiadneho vedeckého projektu.

2. Ceny za vedu, resp. iné ocenenia a vyznamenania získané zamestnancami fakulty v roku 2019 za výsledky vo výskume

- Prednostka Ústavu sociálnej a behaviorálnej medicíny UPJŠ LF Dr. Iveta Rajničová Nagyová v roku 2019 sa stala členkou Poradného výboru WHO/Europe pre zdravie a ciele udržateľného rozvoja - Advisory Expert Group on Health and Sustainable Development Goals.
<http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-policy/sustainable-development-goals>
- Dr. Iveta Rajničová Nagyová bola Ministerkou zdravotníctva SR doc. MUDr. Andreou Kalavskou menovaná za členku Komisie MZ SR pre tvorbu, implementáciu a revíziu štandardných postupov pre výkon prevencie PpPV – ako reprezentant vedeckej/akademickej obce.
<https://www.standardnepostupy.sk>

3. Prednášková činnosť fakulty v roku 2019

Pozvané prednášky na medzinárodných vedeckých konferenciách

- Nagyova I. ‘Knowledge to Action? Evidence-Informed Public Health in V4’. 4rd V4 Conference on Public Health, Debrecen, Hungary, 25–26.4.2019 (pozvaná prednáška)
- Nagyova I. ‘The unlocked potential of Behavioral Medicine Interventions/NPIs for use in public health’. 7th Conference iCEPS. Montpellier, France, 28-30.3.2019 (pozvaná prednáška).
- Nagyova I. ‘Chronic Disease Prevention Strategies and Innovations in Europe’. XX National Congress on Preventive Medicine, Public Health and Hygiene. Madrid, 16–18.10.2019 (pozvaná prednáška)
- Nagyova I. ‘Innovative and targeted approaches to disease prevention in Europe’. The First Effective Health Promotion Conference, Budapest, Hungary, 29–30.11.2019 (pozvaná prednáška)
- Nagyova I. ‘Tackling chronic diseases in migrants and refugees: Bridging the evidence policy gap’. Consensus Conference for Establishing a European Level Migration Health Database, 7-8.10.2019, Pecs, Hungary (pozvaná prednáška)

Pozvané prednášky a expertné panelové diskusie na domácich vedeckých konferenciách

- Rajnicova Nagyova I. ‘Aplikácia behaviorálno-medicínskych postupov a transferu poznatkov v kontexte prevencie’. 1. Výročná multidisciplinárna konferencia o tvorbe nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe - PpVP 2019, 16.10.2019, Bratislava (pozvaná prednáška).

- Katreniaková Z. 'Aby nielen rok 2019 bol Rokom prevencie na Slovensku'. 1. Výročná multidisciplinárna konferencia o tvorbe nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe - PpVP 2019, 16.10.2019, Bratislava (pozaná prednáška).
- Katreniaková Z. 'Miesto ošetrovateľstva v dlhodobej starostlivosti na Slovensku'. Regionálny odborný seminár v rámci Medzinárodného dňa sestier, 24.05.2019, Košice (pozaná prednáška).
- Katreniaková Z. 'Prevencia – Prečo ÁNO? Dôležitosť prevencie a preventívnych prehliadok'. Dive-In - The Festival for Diversity & Inclusion in Insurance, 24.09.2019, Bratislav. (pozaná prednáška)
- Katreniaková Z. 'The Forum on Prevention debate'. 16.05.2019, Bratislava (pozaná účasť na okrúhlym stole).
- Katreniaková Z. Člen odbornej pracovnej skupiny Asociácie na ochranu práv pacientov v SR (AOPP) „Stratégia dlhodobej starostlivosti - národný projekt ÚSV ROS „Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“: aktívna účasť na odborných seminároch 21.22.02.2019 (Banská Bystrica), 25.-26.03.2019 (Bratislava), 21.-22.04.2019 (Košice) a na odbornej konferencii 04.06.2019 (Bratislava).

4. Členstvo zamestnancov fakulty v medzinárodných výboroch a orgánoch v roku 2019

Členka International Scientific Committee, 12th European Public Health (EPH) conference, 20-23.11.2019, Marseille, Francúzsko - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.

Členka Scientific Committee 4th V4 Public Health Conference, 25.-26.04.2019, Debrecen, Maďarsko - MUDr. Z. Katreniaková, PhD.

Členka Organizing Committee 4th V4 Public Health Conference, 25.-26.04.2019, Debrecen, Maďarsko - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.

Členka International Scientific Committee a Organising Committee International Conference on Chronic Diseases and 6th SAVEZ Conference - Chronic Diseases and Integrated Care: Rethinking Health and Welfare Systems, 24.-25.10.2019, Košice, SR; - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD. a MUDr. Z. Katreniaková, PhD.

5. Posudzovateľská, oponentská a recenzná vedecká činnosť zamestnancov fakulty v roku 2019

Oponentská vedecká činnosť

Oponent: doc. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Názov dizertačnej práce: Sociálna a zdravotná starostlivosť o seniorov

Autor dizertačnej práce: PaedDr. Silvia Sadecká, MBA

Oponent: MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

Posudzovaná práca: Písomná práca k dizertačnej skúške - Hodnotenie vplyvu sociálnych, behaviorálnych a nutričných faktorov na vznik kardiovaskulárneho rizika vo vybraných skupinách detí a mládeže

Autor práce: MVDr. Zlatana Sulínová

Vypracovaný recenzný posudok vedeckej monografie

Recenzent: Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice.

Monografia: „Intervenčný program starostlivosti o seba pre pomáhajúce profesie“ / Margita Mesárošová, Miroslava Köverová, Soňa Lovašová; recenzenti M. Gažiová, I. Rajničová Nagyová. - 1. vyd. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2019. - 100 s. - Projekt: Starostlivosť o seba ako faktor vyrovnávania sa s negatívnymi dôsledkami vykonávania pomáhajúcich profesií - APVV-14-0921 - ISBN 9788081527449.

Recenzent: doc. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Monografia: Peter Laca. *Koncept filozofie a etiky v ošetrovatel'stve*. Ústav sv. Jana Nepomuka Neumanna, Příbram, ČR, 2019. ISBN 978-80-88206-13-2

Vypracovaný recenzný posudok v karentovaných a iných časopisoch

Recenzent: Mgr. Vladimíra Timková

- **Posudzovaná práca:** Vypracovaný recenzný posudok v karentovaných a iných časopisoch: Vanek J et al. Obstruction sleep apnea and comorbid psychiatric disorders. *Nature and Science of Sleep* 2019

Recenzent: Mgr. Pavol Mikula, PhD

- **Posudzovaná práca v karentovanom časopise:** *Neurodegenerative Disease Management*: “Impact on interpersonalrelationships among patients with multiple sclerosis and their partners” NMT-2018-0045
- **Posudzovaná práca v karentovanom časopise:** *Disability and Health Journal*: “Health-related quality of life in multiplesclerosis: Links to acceptance, coping strategies, and disease severity” DHJO-D-19-00044
- **Posudzovaná práca v karentovanom časopise:** *Multiple Sclerosis and Related Disorders*: “Assessment of coping strategies in patients with neuromyelitic optica spectrum disorder and multiple sclerosis” MSARD-D-18-00758
- **Posudzovaná práca v karentovanom časopise:** *Journal of Health Psychology*: “Living well with chronic illness: How social support, loneliness and psychological appraisals relate to wellbeing in a population-based European sample” JHP-19-0461.

Expertné poradné výbory

- Člen Poradného výboru WHO/Europe pre zdravie a ciele udržateľného rozvoja - Advisory Expert Group on Health and Sustainable Development Goals. <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-policy/sustainable-development-goals> - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.
- Člen Komisie MZ SR pre tvorbu, implementáciu a revíziu štandardných postupov pre výkon prevencie PpPV – ako reprezentant vedeckej/akademickej obce. <https://www.standardnepostupy.sk> -- Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.
- Odborný garant projektu Fórum prevencie (od 2017) - <https://www.forumprevencie.sk/o-projekte/> - MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.
- Člen tímu expertov v rámci projektu Podpora partnerstva a dialógu participatívnej tvorby verejných politík - Pilotný projekt 1 Stratégia dlhodobej starostlivosti (2017-2019, ITMS 2014+ 314011M298) - MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

Oponentský posudok projektov KEGA

Oponent: doc. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Projekt: KEGA č. 014PU-4/2017 “Špecializované laboratórium pre podporu výučby odbornej praxe v rádiologickej technike“

Projekt: KEGA č. 019UCM-4/2020 “Relaxačné techniky a pohybové aktivity ako východisko pre skvalitnenie foriem odbornej praxe študentov v zariadeniach sociálnych služieb“

6. Vedecké podujatia v roku 2019

Názov podujatia: International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference „Chronic Diseases and Integrated Care: Rethinking Health and Welfare Systems“

Termín a miesto konania: 24.-25.10.2019, Košice, Slovensko

Organizátori: Faculty of Medicine, PJ Safarik University, European Public Health Association (EUPHA) - Section on Chronic diseases, Multidisciplinary Centre for Chronic Conditions (mc3), Slovak Public Health Association (SAVEZ), Ministry of Health of the Slovak Republic, SCIROCCO Exchange consortium.

Koordinátori: Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD. – Predseda International Scientific Committee a MUDr. Z. Katreniaková, PhD. – Predseda International Organising

Počet účastníkov: 150 z 26 krajín nielen z Európy

Konferenčný web: <https://conference2019.mc3.sk/>

Názov podujatia: 12th European Public Health Conference

Organizátori: European Public Health Association (EUPHA), European Public Health Conference (EPH), Société Française de Santé Publique (SFSP).

Termín a miesto konania: 20-23.11.2019, Marseille, Francúzsko

Boli sme spoluorganizátormi 3 workshopov:

- 3.G. - “Impact of nutrition on non-communicable chronic diseases: a global perspective“ | 21 Nov 14:50-16:20, Room Endoume 4 (počet účastníkov: 67)
- 9.G. – „Capacity-building for implementing integrated care“ | 23 Nov 11:10-12:40, Room Endoume (počet účastníkov: 36)
- 10. M. – „Behaviour change and knowledge translation: The unlocked potential to improve people’s health“ | 23 Nov 13:40-15:10, Room Marseilleveyre (počet účastníkov:58)

Abstrakty workshopov z 12th European Public Health (EPH) conference sú publikované v European Journal of Public Health 2019, Vol. 29, Issue suppl_4.

Názov podujatia: 4th V4 Public Health Conference,

Organizátori: Hungarian Association of Public Health Training and Research Institutions (HAPHI); Faculty of Public Health of the University of Debrecen; Czech Society of Social Medicine and Health Care Management; Polish Society of Public Health; Slovak Public Health Association (SAVEZ); Faculty of Medicine, PJ Safarik University; European Public Health Association (EUPHA).

Termín a miesto konania: 25.-26.04.2019, Debrecen, Maďarsko

Spolupráca: Mgr. I. Nagyová, PhD. – členka Organising Committee a MUDr. Z. Katreniaková, PhD. – členka Scientific Committee

Počet účastníkov: 120

Konferenčný web: <https://konferencia.unideb.hu/en/4thV4PHC>

Názov podujatia: “Integrovaná zdravotno-sociálna starostlivosť pre ľudí s chronickými chorobami - prednášky, príklady dobrej praxe, panelová diskusia“. Podujatie bolo súčasťou Európskeho týždňa verejného zdravotníctva / European Public Health Week (EUPHW), ktorého tretí deň s názvom

„Care4Care“ bol zameraný na zvýšenie povedomia o potrebách reorganizácie zdravotných systémov v kontexte nárastu chronických chorôb

Organizátori: ÚSBM LF UPJŠ v Košiciach; Multidisciplinary Centre for Chronic Conditions (MC3); Slovenská asociácia verejného zdravia (SAVEZ)

Termín a miesto konania: 15.05.2019, UPJŠ LF, Aula Kostlivého, Košice, SR

Počet účastníkov: 15 (SR)

Web-stránka: EUPHW: https://eupha.org/euphw_page.php?c=SK

Názov podujatia: „Prevention in Slovakia and in the EU: What else can be done? “ - media briefing on the occasion of the European Public Health Week 2019.

Organizátori: Seesame a UPJŠ LF, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

Termín a miesto konania: 16.05.2019, Bratislava, SR

Spolupráca: MUDr. Z. Katreniaková, PhD. – odborný garant projektu Fórum prevencie

Počet účastníkov: 20 (Holandsko, Írsko, SR)

Web-stránka: https://eupha.org/euphw_page.php?c=SK

Názov podujatia: „Alzheimer cafe“ - prednášky o príznakoch, súčasných možnostiach diagnostiky a liečby Alzheimerovej choroby. Sériu podujatí sa konala v Košiciach v dňoch:

Termín a miesto konania:

– 8.10.2019 (Rozhovory o demencii)

– 5.11.2019 (Podpora súdržnosti rodiny človeka s demenciou)

– 26.11.2019 (Ako nezabudnúť sám na seba)

Organizátori: Cesta nádeje, Zborová diakonia ECAV Košice, UPJŠ LF, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

Spolupráca: MUDr. Z. Katreniaková, PhD.

Počet účastníkov: spolu 62 účastníkov

Názov podujatia: „Long-term complications of ICU survivors“ – pozvaná prednáška MUDr. Konrada Schmidta, PhD. z University of Jena & Charite Berlin, Nemecko na tému fyzických a kognitívnych porúch u pacientov po pobyte na jednotke intenzívnej starostlivosti (JIS/Intensive Care Unit-ICU) a možnosti prevencie tzv. post-ICU syndrómu, vrátane možnosti zlepšenia kvality života pacientov využitím nefarmakologických intervencií.

Podujatie bolo organizované v rámci EU programu ERASMUS+

Termín a miesto konania: dňa 27. februára 2019 UJPS LF, Tr SNP 1, Seminárna miestnosť

Organizátori: UPJŠ LF, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

Počet účastníkov: 30

7. Realizačné výstupy z riešenia projektov, vývoj a transfer technológií, spolupráca s praxou a podnikateľská činnosť

Transfer poznatkov / Spolupráca s praxou / Popularizačné aktivity

Názov: „Vertical walking (vertikálna chôdza)“ - tréning nefarmakologickej intervencie realizovaný počas Medzinárodného NeuroFyzió Workshopu

Spoluorganizátori: Physioplus - Centrum fyzioterapie a vzdelávania a UPJŠ LF, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

Termín a miesto konania: 25-26.10.2019, Kúpele Červený Kláštor

Počet účastníkov: 22

Web-stránka: <http://physioplus.sk/vertical-walking-vertikalnachodza/>

8. Významné vedeckovýskumné výsledky UPJŠ LF Najvýznamnejšie výsledky

Oblasť výskumu 18: Lekárske, farmaceutické a nelekárske zdravotnícke vedy

ADC - Vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch (publikované, akceptované)

1. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Are disease severity, sleep-related problems, and anxiety associated with work functioning in patients with obstructive sleep apnoea? *Disabil Rehabil* 2019,41,18:2164-2174
2. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Quality of life of obstructive sleep apnoea patients receiving continuous positive airway pressure treatment: A systematic review and meta-analysis. *Heart & Lung* 2020 49,1:10-24
3. HAGOVSKA M, SVIHRA J, BUKOVA A, DRACKOVA D, HORBACZ A, NAGYOVA I. Effect of an exercise programme for reducing abdominal fat on overactive bladder symptoms in young overweight women. *International Urogynecology Journal* 2019; doi: 10.1007/s00192-019-04157-8. [Epub ahead of print]

AEG- Stručné oznámenia alebo abstrakty vedeckých prác v zahraničných karentovaných časopisoch

4. Katreniakova Z, Levyova M, Giertl M, Nagyova I. Participatory approach in developing the longterm care strategy in Slovakia. *European Journal of Public Health* 2019, 29, Suppt_4, ckz186.226, <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckz186.226>

ADF - Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch

1. NAGYOVÁ I, BENKA J, MACEJOVÁ Ž. Determinanty subjektívneho hodnotenia zdravia u pacientov s reumatoidnou artritídou. In: *Rheumatologia: časopis pre otázky pohybového ústrojenstva a spojiva* ISSN 1210-1931, 2019,33,2:1-8.

AFB - Publikované pozvané príspevky na domácich vedeckých konferenciách

1. KATRENIÁKOVÁ Z, LÉVYOVÁ M, NEMČÍKOVÁ M. Aktuálny stav a potreby zmien dlhodobej starostlivosti v podmienkach SR: neformálni opatrovatelia a terénne sociálno-zdravotné služby. Prešov, 6.12.2019. Formálna a neformálna starostlivosť. 3. Prešovské kazuistické fórum. FF PU, Prešov. In: *Journal Socioterapie: Klinická sociálna práca v socioterapii* ISSN 2453-7543, 2019,5,1:34-40.

AFD – Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách

1. KATRENIÁKOVÁ Z, BERÁKOVÁ D. Motivačné faktory účasti dospelaj populácie na preventívnych prehliadkach. Martin, 12.-13.03.2019. Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi IV. In: *Recenzovaný zborník vedeckých a odborných prác*. 1. vydanie. JLF UK, Martin. ISBN 978-80-8187-061-3, 2019, s. 98-104.

AFF – Abstrakty pozvaných príspevkov z domácich vedeckých konferencií

1. DIMUNOVÁ L, RAKOVÁ J, ZAMBORIOVÁ M, KATRENIÁKOVÁ Z, BUČKOVÁ J, NAGYOVÁ I. Moderná edukácia ako nástroj sekundárnej kardiovaskulárnej prevencie. In: *Zdravotno-sociálne a ošetrovateľské aspekty civilizačných ochorení: Zborník abstraktov*. -

Michalovce : Detašované pracovisko Bl. Metoda Dominika Trčku Michalovce, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava, ISBN 9788081322075, s. 33.

AFH – Abstrakty príspevkov z domácich konferencií

1. EVELLEY J, NAGYOVA I, VICEN M, POLAN P. Determinants of health related quality of life in osteoarthritis patients before total hip and knee arthroplasty. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare system. 24-25.10.2019, Košice. Book of abstracts, s. 3-4 (prednáška)
2. TIMKOVA V, NAGYOVA I, TKACOVA R. Intimacy and sexual relationships in male patients with obstructive sleep apnoea: the role of mastery. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Košice. Book of abstracts, s.29 (poster)
3. MIKULA P, NAGYOVA I. Social and cognitive factors associated with self-esteem in people with multiple sclerosis. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Košice. Book of abstracts, s.28 (poster)
4. HUSIVARGOVA A, NAGYOVA I, HABIB O, BALINOVITS AV, MACEJOVA. Cultural differences in needs and treatment preferences in rheumatoid arthritis patients. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Kosice. Book of abstracts, s. 3 (prednáška)
5. POLANOVA M, NAGYOVA I, CHYLOVA M, POLAN P. The impact of fatigue on quality of life in patients with multiple sclerosis. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Kosice. Book of abstracts, s. 13 (poster)
6. BÉREŠOVÁ A. Klientske násilie ako behaviorálny problém prijímateľov sociálnych služieb. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Kosice. Book of abstracts, s. 12 (poster)
7. BUCKOVA J., NAGYOVA I. Gender differences in mortality due to circulatory diseases in the Slovak Republic 2000 – 2017. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Kosice. Book of abstracts, s. 27-28 (poster)
8. LINKOVÁ M, RÁCZ O, ČISLÁKOVÁ L, LINK R. Životná spokojnosť ako dôležitý faktor sebahodnoteného zdravia u diabetikov 2 typu s dlhotrvajúcim ochorením. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10.2019, Kosice. Book of abstracts, s. 29-30 (poster)
9. KATRENIAKOVA Z, MOROCHOVIC R, NAGYOVA I. The family physicians role in care management related to hip fracture in elderly people. 24th WONCA Europe Conference. Bratislava, 26.-29.06.2019. Book of abstracts, s. 277-278 (prednáška)
10. KATRENIAKOVÁ Z, NEMČÍKOVÁ M, NAGYOVÁ I. Demencia ako priorita verejného zdravotníctva. Medzinárodná konferencia „Duševné zdravie a zmysluplný život“. Bratislava, 05.-07.09.2019. Časopis Integrácia. Rada pre poradenstvo v sociálnej práci. ISSN 1336-2011, s. 28-29 (prednáška)

11. NAGYOVÁ I. Perspektívy integrovanej starostlivosti pre ľudí s chronickými duševnými poruchami a poruchami správania v podmienkach Slovenskej republiky. Medzinárodná konferencia „Duševné zdravie a zmysluplný život“. Bratislava, 05.-07.09.2019. Časopis Integrácia. Rada pre poradenstvo v sociálnej práci. ISSN 1336-2011, s. 32-33 (prednáška)
12. NEMCIKOVA M, KATRENIÁKOVÁ Z, MIKULA P, TIMKOVA V, NAGYOVA I. A life-course and multifactorial approach to dementia prevention. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24.25.10.2019, Košice. Book of abstracts, s. 27 (poster)
13. VICEN M, POLAN P, EWELLEY J, POLANOVA M, NAGYOVA I. Comorbidities as risk factors for complications after implantation of total knee and hip replacement. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24-25.10. 2019, Košice. Book of abstracts, s. 5-6 (prednáška)
14. POLAN P, VICEN M, EWELLEY J, POLANOVA M, NAGYOVA I. Return to sport after total knee and hip arthroplasty. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24.-25.10. 2019, Košice. Book of abstracts, s.6 (prednáška)
15. KUNDRATOVA L, KOVANICOVA M, NAGYOVA I. Perceived social support in psychotic patients and the number of hospitalizations. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24.25.10. 2019, Košice. Book of abstracts, s.41 (prednáška)
16. HAGOVSKA M, SVIHRA J, BUKOVA A, NAGYOVA I. Body composition and overactive bladder symptoms in overweight woman. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24.-25.10. 2019, Košice. Book of abstracts, s.24, (prednáška)
17. DIMUNOVÁ, L., NAGYOVÁ, I., RAKOVÁ, J., ZAMBORIOVÁ, M. Zdroje informácií pacientov so srdcovocievnyimi chorobami v klinickej praxi. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24.25.10. 2019, Košice. Book of abstracts, s. 10, (poster)
18. RAKOVÁ, J., DIMUNOVÁ, L., ZAMBORIOVÁ, M. Teleošetrovatel'stvo ako súčasť zdravotnej starostlivosti o pacientov s chronickými chorobami. International conference on chronic diseases and 6th SAVEZ conference: Chronic diseases and integrated care: Rethinking health and welfare systems. 24.25.10. 2019, Košice. Book of abstracts, s. 11-12 (poster)
19. RÓNAYOVÁ, I., DIMUNOVÁ, L. Význam edukácie v prevencii kardiovaskulárnych ochorení. Zdravotnosociálne a ošetrovateľské aspekty civilizačných ochorení. Zborník abstraktov, Michalovce: Detašované pracovisko Bl. Metoda Dominika Trčku Michalovce, VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava, 2019. ISBN 978-80-8132-207-5, s. 95-96
20. NAGYOVA I., PAVLICKOVA A, HENDERSON D. SCIROCCO Exchange: Scaling Integrated Care in Context. 24th WONCA Europe Conference. Bratislava, 26.-29.06.2019. Book of abstracts, s. 172-173 (prednáška)

ADE - Vedecké práce v ostatných zahraničných časopisoch

1. NAGYOVÁ I, THORSTENSEN K, BENKA J, MACEJOVÁ Ž. Vnímanie bolesti u mužov a žien s reumatoidnou artritídou. Česká revmatologie ISSN 1210-7905, 2019, 27,3:106-114. AFE - Abstrakty pozvaných príspevkov zo zahraničných vedeckých konferencií
2. KATRENIÁKOVÁ Z, BERÁKOVÁ D. What factors motivate Slovak adults to participate in regular health check-ups. 4rd V4 Conference on Public Health. Debrecen, Hungary, 25 – 26.4. 2019. HU-ISSN 0369-3805 Public Health Research Journal of the Hungarian Association of Public Health Training and Research Institutions 2019, 97, 2,p.249 (pozvaná prednáška)
3. NAGYOVÁ I. Knowledge to Action? Evidence-Informed Public Health in V4.Debrecen, Hungary, 25 – 26.4. 2019. HU-ISSN 0369-3805 Public Health Research Journal of the Hungarian Association of Public Health Training and Research Institutions 2019, 97,2,p.242 (pozvaná prednáška)
4. NAGYOVÁ I. The unlocked potential of Behavioral Medicine Interventions – NPIs for use in public health [online]. 7th Conference iCEPS. Montpellier, France, 28 -30.3. 2019, (pozvaná prednáška). Dostupné na: <https://www.english.iceps2019.fr/schedule/the-unlocked-potential-of-behavioralmedicine-interventions-non-pharmacological-interventions-for-use-in-public-health/>
5. JENDRICHOVSKÝ M. Podprahové intervencie v terapii porúch senzomotoriky.VI. Kladrubské neurorehabilitační interdisciplinární sympóziu s medzinárodnú účasťou, Kladruba, Česká republika, 31.10-1.11.2019, (pozvaná prednáška) (zborník v čase podania správy ešte nebol k dispozícii) AFG - Abstrakty príspevkov zo zahraničných konferencií
6. HUSIVARGOVÁ A, NAGYOVÁ I, FLEER J, SULKERS E, MACEJOVÁ, BREZNOSKÁKOVÁ D, SANDERMAN R. The unmet needs of rheumatoid arthritis patients treated with biologics [online]. 33rd Annual Conference of the European Health Psychology Society, 3 - 7.9 2019, Dubrovnik, Croatia. Book of abstracts, p.79 (prednáška) Dostupné na: https://2019.ehps.net/wpcontent/uploads/2019/08/EHPS2019_Abstracts_booklet_08082019.pdf
7. TIMKOVÁ V, NAGYOVÁ I, REIJNEVELD SA, TKÁČOVÁ R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Suicidal ideation and its association with coping self-efficacy in patients with obstructive sleep apnoea [online]. 33rd European Health Psychology Society, 3 - 7.9 2019, Dubrovnik, Croatia. Book of abstracts, p.849 (poster) Dostupné na: https://2019.ehps.net/wpcontent/uploads/2019/08/EHPS2019_Abstracts_booklet_08082019.pdf
8. MIKULA P, TIMKOVÁ V, VITKOVÁ M, SZILASIOVÁ J, NAGYOVÁ I. Suicidal ideation, fatigue, sleep quality and social support in people with multiple sclerosis [online]. 33rd European Health Psychology Society 3 - 7.9. 2019, Dubrovnik, Croatia Book of abstracts, p.857 (poster). Dostupné na: https://2019.ehps.net/wp-content/uploads/2019/08/EHPS2019_Abstracts_booklet_08082019.pdf

Medzinárodné projekty

SCIROCCO Exchange (EÚ, DG SANTE/CHAFEA No. 826676) (I. Rajničová Nagyová) [SK]:

Cieľom projektu „SCIROCCO Exchange“ je zhodnotenie zrelosti zdravotných systémov z hľadiska integrovanej starostlivosti. Hodnotenie zrelosti je založené na vytvorení univerzálneho dotazníkového nástroja Scirocco Online Self-Assessment Tool. Nástroj hodnotí pripravenosť regiónov v 12 oblastiach, vrátane financovania, e-Health, štruktúry a riadenia, štandardizácie a posilňovania postavenia občanov. Viac ako 40 európskych regiónov testovalo nástroj SCIROCCO v reálnom prostredí a výsledky ukazujú, že

tento nástroj je facilitátorom multidisciplinárnych diskusií a budovania konsenzu v oblasti hodnotenia systému integrácie zdravotnej starostlivosti v príslušnom regióne a zároveň môže slúžiť ako východiskový bod pre následnú facilitáciu tranferu poznatkov, twinningu a koučingu. (Nagyova et al. SCIROCCO Exchange: Scaling Integrated Care in Context. 24th WONCA Europe Conference - Book of Abstracts, s. 172-173).

SCIROCCO Exchange (EÚ, DG SANTE/CHAFEA No. 826676) (I. Rajničová Nagyová) [EN]:

The aim of the „SCIROCCO Exchange“ project is to assess the maturity of healthcare systems for integrated care. Maturity assessment is build on development of Scirocco Online Self-Assessment Tool. The aim of this tool is to measure the readines of regions in 12 dimensions, including funding, e-Health, structure and government, standardization or level of citizen empowerment. Over 40 European regions tested the SCIROCCO tool in real-life settings and the outcomes show that tool serves as facilitator of future multi-disciplinary discussions and consensus building about the healthcare systems assessment The obtained knowledge will also help to facilitate twinning and coaching informed by the level of maturity of the healthcare system for integrated care in particular region. (Nagyova et al. SCIROCCO Exchange: Scaling Integrated Care in Context. 24th WONCA Europe Conference - Book of Abstracts, s. 172-173).

Národné projekty

LORICCOM (APVV-15-0719): (I. Rajničová Nagyová) [SK]:

Jedným zo špecifických cieľov projektu LORICCOM je testovanie efektívnosti nefarmakologických intervencií a programov podpory self-manažmentu s cieľom poskytnúť 'na dôkazoch založené' (evidence-based) odporúčania. Výskumné úlohy boli zamerané na identifikovanie biomedicínskych a behaviorálnych faktorov, ktoré podporujú dodržiavanie liečebného režimu (adherencia, kompliance) a zlepšujú kvalitu života pacientov. Meta-analýza 13 randomizovaných kontrolovaných triálov u pacientov s obštrukčným spánkovým apnoe (OSA) autorov Timkova et al. Quality of life of obstructive sleep apnoea patients receiving continuous positive airway pressure treatment (Heart & Lung 2020 49,1:10-24) zistila, že CPAP liečba, t.j. liečba prístrojom s kontinuálnym pozitívnym tlakom, zlepšuje fyzickú kvalitu života pacientov. Menej jednoznačné boli výsledky účinnosti tohto prístroja v porovnaní s placebo v oblasti mentálnej kvality života.

LORICCOM (APVV-15-0719): (I. Rajničová Nagyová) [EN]:

One of the specific objectives of the LORICCOM project is to test the effectiveness of non-pharmacological interventions and self-management support programmes in order to provide evidence-based recommendations. Research tasks were aimed at identifying biomedical and behavioural factors that promote adherence and compliance and contribute to the improvements in the quality of life of patients. A meta-analysis of 13 randomized controlled trials in patients with obstructive sleep apnoea (OSA) by Timkova et al. The quality of life of obstructive sleep apnoea patients receiving continuous positive airway pressure treatment (Heart & Lung 2020 49.1: 10-24) revealed that CPAP treatment, i.e. treatment with a device with continuous positive pressure, improves the physical quality of life of patients. The results of this device compared to placebo in the area of mental quality of life were less clear.

VVGS-2018-907 (VVGS IPEL) (Z. Katreniaková) [SK]

Hlavným cieľom projektu bolo prispieť k zvýšeniu kvality výučby predmetu Sociálna medicína v rámci doktorského štúdia v študijnom odbore Všeobecné lekárstvo a k zlepšeniu pripravenosti budúcich lekárov a ďalších zdravotníckych pracovníkov pre prax. Hlavný cieľ bol rozpracovaný do troch čiastkových cieľov: 1. Príprava dvoch e-learningových kurzov pre výučbu predmetu Sociálna medicína - Starnutie populácie - výzva pre zdravotnícke a sociálne systémy; Integrovaná a dlhodobá starostlivosť - príklady dobrej praxe; 2. Implementácia e-learningových kurzov do výučby predmetu Sociálna medicína a 3. Hodnotenie efektívnosti implementácie e-learningových kurzov do výučby predmetu Sociálna medicína. Výučbové materiály sú umiestnené na e-learningový portál LMS.UPJS.SK - <https://lms.upjs.sk/>.

VVGS-2018-907 (VVGS IPEL) (Z. Katreniaková) [EN]

The main aim of the project was to contribute to improving the teaching quality of the course on Social Medicine in the doctoral study in the field of study General Medicine and to improving the readiness of future doctors and other health care professionals for practice. The main goal was elaborated into three

objectives: 1. Preparation of two e-learning courses for teaching the Social Medicine course - Population Aging - a challenge for health and social systems; Integrated and long-term care - examples of good practice; 2. Implementation of e-learning courses into the Social Medicine course and 3. Evaluation of effectiveness of implementation of e-learning courses. The teaching materials are placed on the e-learning portal LMS.UPJS.SK - <https://lms.upjs.sk/>.

VEGA 1/0594/17 (P. Mikula) [SK]

V rámci projektu „Behaviorálne a sociálne faktory, stratégie zvládania a kvalita života u pacientov so sklerózou multiplex (SM)“ boli analyzované dáta týkajúce sa manažmentu ochorenia, suicidálnej ideácie, sexuálneho fungovania, copingu a príbuzných premenných. Štúdia autorov Mikula et al. Fatigue and suicidal ideation in people with multiple sclerosis: the role of social support. *Frontiers in Psychology* (acceptované) ukázala, že sebaúcta je dôležitým faktorom ovplyvňujúcim schopnosť vyrovnávania sa s chronickým ochorením. Ďalšie skúmané otázky poukázali na to že prevalencia suicidálnej ideácie je u pacientov trpiacich SM je mierne zvýšená oproti všeobecnej populácii (14,1% oproti 9,2%) a koreluje s nižšou kvalitou spánku, únavou a nedostatkom sociálnej opory. Sebaúcta je v prípade fyzických problémov protektívnym faktorom a ako taká by mohla byť kľúčovou premennou pre intervenčné programy.

VEGA 1/0594/17 (P. Mikula) [EN]

Research project „Behavioural and social factors, coping strategies and quality of life in patients with multiple sclerosis (MS)“ analyzed data concerning disease management, suicidal ideation, sexual functioning, coping and other variables. A study by Mikula et al. Fatigue and suicidal ideation in people with multiple sclerosis: the role of social support. *Frontiers in Psychology* (accepted) focused on role of coping and disease management showed that self-esteem is an important factor influencing the ability to cope with chronic disease. Other research questions showed that prevalence of suicidal ideation is in MS patients slightly increased compared to general population (14.1% to 9.2%) and correlates with lower levels of quality of sleep, fatigue and lack of social support. Self-esteem is not only protective factor, but could be key a variable in intervention programs for patients with a chronic disease.

Projekty bilaterálnej spolupráce UPJS LF – UMCG/RUG, Holandsko

UPJS-RUG/OSA (V. Timková) [SK]:

Hlavným cieľom projektu je lepšie pochopenie vplyvu biomedicínskych a psychosociálnych faktorov na kvalitu života u pacientov s obštrukčným spánkovým apnoe (OSA). Štúdia autorov Timková et al. (2019) “Are disease severity, sleep-related problems, and anxiety associated with work functioning in patients with obstructive sleep apnoea?” analyzovala dáta získané prostredníctvom dotazníkov zameraných na zisťovanie úrovne problémov spojených so spánkom, anxiitou a pracovným fungovaním. Štúdia ukázala asociáciu medzi anxiitou a narušeným fungovaním v práci u pacientov s OSA. Po pridaní anxiety, vysvetlená variácia úrovne pracovného fungovania stúpila z 20% na 25%. Monitorovanie anxiety u pacientov s OSA a následné intervencie zamerané na jej zmiernenie by mohli zlepšiť subjektívnu úroveň fungovania pacientov v pracovnej oblasti (*Disability and Rehabilitation* 2019, 41(18): 2164-2174).

UPJS-RUG/OSA (V. Timková) [EN]:

The main aim of the project is to improve understanding of the impact of biomedical and psychosocial factors on quality of life (QoL), in patients with obstructive sleep apnea (OSA). A study by Timková et al (2019). “Are disease severity, sleep-related problems, and anxiety associated with work functioning in patients with obstructive sleep apnoea?” analysed data obtained through questionnaires measuring sleep-related problems, anxiety and work functioning in patients with OSA. Anxiety has been associated with impaired functioning in the work environment. After adding anxiety, the explained variance in work functioning increased from 20% to 25%. Monitoring anxiety in OSA patients and subsequent treatment interventions could improve the subjective functioning of patients in the work area (*Disability and Rehabilitation* 2019, 41(18): 2164-2174).

UPJS-RUG/RA (A. Husivargová) [SK]:

Cieľom projektu je vytvorenie efektívnych nefarmakologických intervencií pre manažment reumatoidnej artritídy (RA). Štúdia autorov Husivargova et al. „The unmet needs of rheumatoid arthritis patients treated with biologics“ (33rd Annual Conference of the EHPS, Book of Abstracts p.79) analyzovala najzávažnejšie problémy, ktoré uvádzali RA pacienti na biologickej liečbe. Vzorka pozostávala z 183 pacientov (80,9% žien, priemerný vek $55,57 \pm 13,54$ rokov). Výsledky analýz sa rozdelili do dvoch hlavných problémov a to fyzických (97,3%) a psychických (33,3%). Z toho, bolesť (91,3%), funkčná disabilita (89,6%), únava (82,5%) ranná stuhnutosť (73%), smútok (27,9%), depresívna symptomatológia (25,2%) a samota (7,7%). Výsledky ďalej ukázali, že RA pacienti majú záujem (88%) o prídavné intervencie. Táto štúdia pomohla poskytovateľom pri plánovaní nefarmakologických intervenčných programov zameraných na bolesť a únavu u pacientov s chronickým ochorením.

UPJS-RUG/RA (A. Husivargová) [EN]:

The aim of the project is to develop effective non-pharmacological interventions for the management of rheumatoid arthritis (RA). A study by Husivargova et al. (The unmet needs of rheumatoid arthritis patients treated with biologics. 33rd Annual Conference of the EHPS, Book of Abstracts p.79) analysed the most important problems of RA patients treated with biologics. The sample consisted of 183 patients (80.9% female; mean age 55.57 ± 13.54 years). The results identified two main areas of problems – physical (97.3%) and psychological (33.3%). Of these, pain (91.3%), functional disability (89.6%), fatigue (82.5%), morning stiffness (73.0%), (sadness (27.9%), depressive symptomatology (25.2%) and loneliness (7.7%). The results further show that RA patients are interested (88%) in additional interventions for RA. The study helped to tailor non-pharmacological interventions focused on pain and fatigue in patients with chronic diseases.

UPJS-RUG/OA (J. Evelley) [SK]:

Hlavným cieľom projektu je skúmať dopad osteoartrózy (OA) na kvalitu života pacientov po totálnej artroplastike bedrového alebo kolenného kĺbu. Štúdia autorov Evelley et al. „Determinants of health related quality of life in osteoarthritis patients before total hip and knee arthroplasty“ (ICCD 2019 & 6th SAVEZ conference Book of Abstracts, s.3-4) analyzovala dáta 146 OA pacientov (50,7% mužov, priemerný vek 64 ± 9 rokov). Výsledky štúdie poukazujú, že vybrané psychologické, funkčné a sociodemografické determinanty vysvetlili 45% celkovej variancie fyzického komponentu kvality života (SF-36-PCS) a 43% variancie mentálneho komponentu kvality života (SF-36-MCS), pričom symptómy OA, obmedzenia v každodenných aktivitách a bolesť (HOOS/KOOS) s ňou boli signifikantne asociované. Výsledky môžu byť užitočné v pri plánovaní a budovaní prípravných programov pre pacientov v terminálnom štádiu OA.

UPJS-RUG/OA (J. Evelley) [EN]:

The main aim of the project is to investigate the impact of osteoarthritis (OA) on the quality of life of patients after total hip or knee arthroplasty. A study by Evelley et al. "Determinants of health related quality of life in osteoarthritis patients before total hip and knee arthroplasty" (ICCD 2019 & 6th SAVEZ conference Book of Abstracts, p.3-4) analyzed data of 146 OA patients (50.7% of men, mean age 64 ± 9 years). The results of the study show that selected psychological, functional and sociodemographic determinants explained 45% of total variance in the physical component of quality of life (SF-36-PCS) and 43% in the mental component of quality of life (SF-36-MCS), with symptoms of OA, constraints in daily activities and pain (HOOS / KOOS) associated with it significantly. The results can be useful in planning and building preparatory programs for terminal stage OA patients.

(J. Bučková) UPJS-RUG/CAD [SK]:

Hlavným cieľom projektu je analyzovať vplyv psychosociálnych intervencií zameraných na biobehaviorálne mechanizmy u pacientov s kardiovaskulárnym ochorením. Štúdia autorov Buckova et al. „Gender differences in mortality due to circulatory diseases in the Slovak Republic 2000-2017“ (ICCD 2019 & 6th SAVEZ conference Book of Abstracts, s. 27-28) analyzovala časové trendy úmrtnosti a rozdiely v úmrtnosti medzi mužmi a ženami na kardiovaskulárne choroby na Slovensku v rokoch 2000-2017. Zistili sme, že v tomto období bol zaznamenaný pokles úmrtnosti na kardiovaskulárne choroby a tiež, že mortalita u žien je vyššia ako u mužov. Hoci mortalita klesá, neustále

sú potrebné intervencie zamerané na zlepšenie životného štýlu kardiovaskulárnych pacientov. Tieto výsledky môžu pomôcť pri vytváraní intervencií pre pacientov s kardiovaskulárnymi chorobami zamerané na mužov aj ženy, avšak s dôrazom na ženy.

(J. Bučková) UPJS-RUG/CAD [EN]:

The main aim of the project is to analyse the impact of psychosocial interventions aimed at biobehavioral mechanisms in patients with cardiovascular disease. A Buckova et al. „Gender differences in mortality due to circulatory diseases in the Slovak Republic 2000-2017“ (ICCD 2019 & 6th SAVEZ conference Book of Abstracts, p. 27-28) analysed mortality time trends and gender differences in mortality from cardiovascular diseases in Slovakia in 2000-2017. We found a decrease in cardiovascular mortality during this period and also higher mortality in women. Although mortality decreases, interventions are still needed to improve cardiovascular patients' lifestyle. These results can help to create interventions for patients with cardiovascular diseases aimed at both men and women, but with an emphasis on women.

(L. Kundrátová) UPJS-RUG/CAD-DEP [SK]:

Kardiovaskulárne choroby (KVO) sú hlavnou príčinou úmrtí v Európe a na celom svete. Depresívne poruchy sa odhadujú ako druhá najväčšia príčina straty životných rokov. Pacienti s depresiou po udalosti akútneho koronárneho syndrómu majú podstatne zvýšené riziko úmrtia alebo suboptimálnych zdravotných výsledkov. Nefarmakologické intervencie, ako je kognitívna behaviorálna terapia, môžu povzbudiť pacientov, aby si osvojili nové behaviorálne vzorce, ktoré zlepšujú nielen náladu, ale aj adhérenciu k liečbe a lekárske výsledky. Cieľom tohto projektu je preskúmať účinnosť nefarmakologických intervencií pri liečbe porúch nálad u pacientov s KVO a zistiť, či tieto intervencie vedú k zlepšeniu celkovej miery prežitia, spokojnosti pacienta a kvality života. V uplynulom roku prebehli prípravné práce pre realizáciu zberu dát na vzorke približne 200 KVO pacientov s depresívnou komorbiditou.

(L. Kundrátová) UPJS-RUG/CAD-DEP [EN]:

Cardiovascular disease (CVD) is the leading cause of death in Europe and worldwide. Depressive disorders are estimated as the second largest cause of loss in disability-adjusted life-years. Patients with depression after an acute coronary syndrome event have a substantially increased risk for death or suboptimal health outcomes. Non-pharmacological interventions, such as cognitive behaviour therapy, might encourage patients to adopt new behavioural repertoires that improve not only mood but also treatment adherence and medical outcomes. Thus, the aim of this thesis is to examine effectiveness of non-pharmacological interventions to tackle mood disorders in CVD and to investigate whether these interventions result in improved overall survival rate, patient satisfaction, and quality of life. In the past year, preparatory works for data collection in a sample of approximately 200 cardiac patients with depressive co-morbidity were carried out.

V Košiciach 7.2.2020

Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.

prednostka ÚSBM UPJŠ LF